

# Elokuvalukupiiri – uusia kokemuksia audiovisuaalisen kulttuurin opetuksesta yliopistossa

**Petri Saarikoski**

Yliopistonlehtori

Digitaalinen kulttuuri

Turun yliopisto

*Turun yliopiston digitaalisen kulttuurin keväällä 2013 vetämä elokuvalukupiiri palkittiin [Porin yliopistokeskuksen lukuvuoden 2012–2013 opetustekopalkinnolla](#). Palkinnon perusteissa arvostettiin erityisesti henkilökunnan ja opiskelijoiden ansiokasta yhteistyötä. Lukupiirin vastuuopettaja selvittää kurssin taustoja ja sen pitämisestä saatuja käytännön kokemuksia.*

Turun yliopiston digitaalisen kulttuurin oppiaineessa käytetään alalle tyypilliseen tapaan varsin runsaasti audiovisuaalista materiaalia opetuksen tukena. Yleensä tämä on tarkoittanut lyhyiden YouTube-nettivideoiden katsomista luennon aikana. Esimerkiksi sosiaalisen median historiaa tarkastelevalla luentosarjalla voidaan vilkaista pätkä Facebookin tarinaa käsittelevästä David Fincherin *The Social Network* -elokuvasta tai poimia käyttäjien itsensä kuvaamia Twitter-dokumentteja. Verkon intermediaalisia suhteita on myös helppoa valaista vaikkapa pyörittämällä muutamia ”Hitler kuulee” -parodioita.

Toisenlaista pedagogista lähestymistapaa edustaa kokonaisten elokuvien katselu esimerkiksi suljetussa opintopiirissä. Olen itse vetänyt vuosina 2005 ja 2006 muutamia tällaisia opetuskursseja, joista yksinkertaisuuden vuoksi käytettiin nimitystä elokuvalukupiiri. Kurssien teemat liittyivät tuolloin 1950- ja 1960-luvun yhdysvaltaisiin tieteiselokuviin, jotka käsittelivät robotiikkaa, tietokonefantasioita, muukalaisten invaasiota ja atomisodan pelkoa. Kurssien kaava oli melko yksinkertainen ja varmasti tuttu monille media-alalla toimiville yliopisto-opettajille. Ensin oli lyhyt esitys kurssin teemaan linkittyvästä elokuvasta, minkä yhteydessä esitettiin muutamia lukutehtäviä, sitten elokuva katsottiin kokonaisuudessaan ja lopuksi seurasi tehtäviin perustuva keskustelutuokio. Lukupiirissä toimi vierailevana luennoitsijana Kimmo Ahonen, joka väittelee kesäkuussa muukalaisten invaasiota käsittelevistä 1950-luvun yhdysvaltalaisista tieteiselokuvista Turun yliopiston yleisen historian oppiaineeseen. Kurssisuorituksena oli joko opintopäiväkirja tai essee. Opintopisteet sijoitettiin vapaavalinnaisiin opintoihin, sillä elokuvalukupiirillä ei ollut vakiintunutta paikkaa tutkintovaatimuksissa.

Noiden vuosien jälkeen elokuvalukupiirin pitämisestä luovuttiin, pääasiassa sen vuoksi, että kysymys oli enemmän kokeilusta ja työpanostani tarvittiin muualla. Kokemukset lukupiirien vetämisestä olivat pääasiassa myönteisiä, vaikka osallistujamäärät vaihtelivat. Varsinkin nuorten opiskelijoiden näkökulmasta 1950- ja 1960-luvun teknologiafantasiat - erityisesti tietotekniikkaa liittyvät - tuntuivat epäilemättä hieman vierailta ja vaikeaselkoisilta. Toisaalta elokuvat näkyivät opetuksessa aina tavalla tai toisella. Lisäksi vetämälläni tieteellisen kirjoittamisen kurssilla harjoiteltiin toisinaan elokuvakritiikkien kirjoittamista. *WiderScreen* ja *Film-O-Holic* ovat myös aina olleet tärkeitä aineistojen ja tutkimusten lähteitä. Vuosien varrella ajatus uuden elokuva-aiheisen kurssin toteuttamisesta alkoi viritä varsinkin kun tutkinnonuudistuksen yhteydessä lukupiiritoiminnalle luotiin viralliset puitteet. Aktiivinen opiskelija

pystyi ehdottamaan lukupiiriä jostain tietystä erikoisaiheesta ja vetämään sen itsenäisesti ennalta sovittujen sääntöjen mukaan. Toteutetuissa lukupiireissä aiheet ovat liittyneet opiskelijoiden omiin kiinnostuksen kohteisiin kuten Japanin populaarikulttuuriin tai digitaalisten pelien tutkimukseen.

Vuonna 2012 olin vahvasti mukana opiskelijamarkkinointiin liittyvissä työtehtävissä, jolloin vedin myös siihen liittyvää syventävien opintojen kurssia. Samassa yhteydessä pohdimme työryhmissä, miten opiskelijoiden ja henkilökunnan yhteenkuuluvuuden tunnetta saataisiin kehitettyä. Koulutusohjelman hyvän maineen tiedettiin vaikuttavan suoraan rekrytointiin onnistuneisuuteen. Tutorien ja aineistojärjestö Kulma ry:n edustajien kesken käytyjen keskustelujen aikana kysyin, kiinnostaisiko opiskelijoita uusi elokuva lukupiiri. Ajatus sai heti innostuneen vastaanoton, minkä vuoksi uskalsin ehdottaa kurssia kevään 2013 opetusohjelmaan.

Vanhan kurssikonseptin henkiin herättäminen vaati kuitenkin uudistuksia. Päätin, että tällä kertaa olisi parempi jos opiskelijat itse valitsisivat esitettävät elokuvat. Ainejärjestön koordinoimana Facebook-ryhmässä suoritettiin äänestys ja korkeimman pistemäärän saaneet valittiin kurssiohjelmaan. Yllätyksekseni listan kärkisijoilta löytyi Andrei Tarkovskin *Stalker* ja Alfred Hitchcockin *Takaikkuna*. Kiinnostus näitä elokuvahistorian merkkipaaluja kohtaan oli toisaalta ihan ymmärrettävää, koska nykyisillä opiskelijoilla ei ole ollut välttämättä mahdollisuutta nähdä näitä klassikoita kuin satunnaisesti elokuvakerhoissa. Lisäksi molemmat edellä mainituista elokuvista ovat sellaisia, että ne saavat täyden oikeutensa vain isolta valkokankaalta katsottuna. Valmiissa ohjelmassa nähtiin myös mm. Katsuhiko Otomon, Todd Solondzin, Cristian Mungiu ja Taika Waititin tuotantoa, joten valikoima oli melko monipuolinen ja kansainvälinen.

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma ja Kulma ry esittää

## ELOKUVALUKUPIIRI



KEVÄT 2013

- 10.1.2013 Hitchcock: *Takaikkuna* (1954, 112 min)
- 17.1.2013 Tarkovski: *Stalker* (1979, 163min)
- 24.1.2013 Hughes: *Breakfast Club* (1985, 97 min)
- 31.1.2013 Ôtomo: *Akira* (1988, 124 min)
- 7.2.2013 Solondz: *Happiness* (1998, 134 min)
- 14.2.2013 Mungiu: *4 Kuukautta, 3 viikkoa, 2 päivää* (2008, 113 min)
- 21.2.2013 Waititi: *Boy* (2010, 87 min)

Kaikki kokoontumiskerrat torstaisin luentosalissa 267 klo 16.15 alkaen

TERVETULOA!

Elokuvalukupiiriin mainos tammikuulta 2013.

Elokuvalukupiiri aloitti kevätlukukauden ykkösperiodissa ja sille osallistui yhteensä 25 elokuvakulttuurista kiinnostunutta opiskelijaa. Pysin alussa painottamaan kurssin yleissivistyksellisiä tavoitteita ja korostamaan, että opiskelijat olivat itse pitkälti vastuussa järjestelyistä. Taka-ajatuksena oli, että kynnys kurssille osallistumiselle olisi mahdollisimman matala. Ajankohtaa oli myös sorvattu siten, että tilaisuudet järjestettiin normaalin päiväopetuksen jälkeen. Aidon elokuvatunnelman luomiseksi opiskelijoilla oli myös mahdollista tuoda popcornia, sipsejä ja juotavaa saliin. Muuten kurssilla noudatettiin pitkälti vanhan elokuvapiirin ohjelmaa. Opiskelijoiden puolelta suurinta vastuuta kantoivat ainejärjestövastaavat Esa Keskinen ja Alekski Malinen. Esitelmät ja keskustelut olivat myös hyvin opiskelijavetoisia. Saatoin tyytyväisenä pistää merkille, että tilaisuudet etenivät pitkälti omalla painollaan. Kurssi päättyikin hyvin myönteisissä tunnelmissa.

Yliopisto-opetukseen liittyvät mielikuvat ovat varsinkin ulkopuolisille usein stereotyyppien värittämiä. Työlä professori jorisee hiljaa jotain salin edessä ja epätoivoiset opiskelijat tekevät käsin muistiinpanoja ja kiroilevat luennon vaikeaselkoisuutta. Luennon aiheet ovat jotain käsittämätöntä teoriahöpinää, jolla ei ole oikean elämän kanssa mitään tekemistä. Herkästi mieleen tulee myös Ketosen ja Myllyrinteen sketsi ”filosofit”, jossa selvästi korkean akateemisen sivistyksen omaavat yliopistoammattilaiset keskustelevat henkevästi kahvilassa. Lopuksi he vaikenivat ja miettivät yhteen ääneen: ”Mutta saako tällä naista?” Ja vastaus on tietenkin, että ei saa.

Elokuvalukupiiri edusti lähtökohdiltaan pedagogista lähestymistapaa, jossa ei korostunut opettajalähtöinen näkökulma, mutta jota ei voitu pitää myöskään puhtaasti opiskelijalähtöisenä. Useinhan opetusta käsitellään juuri tällaisten mustavalkoisten dikotomioiden kautta. Tuloksena oli mielenkiintoinen kokeilu, jossa raja-aitoja pyrittiin puolin ja toisin kaatamaan. Vuoropuhelua edisti huomattavasti, että kummallakin osapuolella oli selkeä näkemys toiminnan hyödyllisyydestä. Loppukeskusteluissa päätimme jatkaa toimintaa myöhemmin syyslukukaudella ja valitsimme aiheeksi tällä kertaa dokumentit. Tarkoituksena on saada mukaan myös alalla toimivia vierailuvia luennoitsijoita. Kurssille anottiin ja saatiin avustusta Turun ylioppilaskunnalta.

Elokuvalukupiiritoiminnasta saatuja kokemuksia voi varmasti hyödyntää myös muilla kursseilla. Yliopisto-opettajana halusin välittää näkemyksiäni samalla alalla toimiville ammattilaisille. Lisäksi olisi kiinnostavaa kuulla, millaisia kokemuksia muilla on vastaavatyypisistä opetushankkeista. Kommentteja ja palautetta voi laittaa päätoimittajalle :-P